D·N
14/12 1955

Atomvapnen och försvarsviljan

Den tidigare omnämnda opinionsundersökningen rörande utrikespolitik och försvar i oktober detta år gav på några punkter ytterst betydelsefulla, delvis oroande resultat. Den sakerligen realistiska uppfattningen att Sverige samnolikt inte kan stå utanför ett storkrig vaade sig vara tämligen allmänt omfattad. Av dem som tog ställning till denna fråga ansåg endast 22 procent att Sverige både ganska eller mycket stora möjligheter att stå utanför, medan 70 procent ansåg att möjligheterna var ganska eller mycket små. Detta inneblr att den pessimistiska åsikten stärkt vunnit terräng under de senaste åren; 1952 var motsvarande procentsiffror 27 och 61. Det innebär också att den svenska allmänheten med övervädigande majoritet underkände den föreställning — om Sveriges stora utsikter att hålla sig utanför — som är den officiellt propagerade och som måste betraktas som. det väsentliga motivet till vår nuvarande, "isolationistiska" utrikespolitik.

Andra svar tyde på att försvarsviljan — i nu föreliggande läge — är långtifrån stark och enhetlig. På frågan om vi vid ett anfall skall "göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oxjas" svarade vissnerligen 72 procent ja och endast 10 procent nej (de övriga svarade inte eller ansåg att man borde handla "efter omständigheterna"). Men redan detta angav ett försvagande av motståndsviljan; 1952 hade siffrorna varit 79 och 6 procent. Och om den ställda frågan kombinerades med antagandet att motståndaren botade med atomstridsmedel, framträdde en betydande osäkerhet eller defaitism. Endast 32 procent förklarade sig ovillkorligt vara anhängare av väpnat motstånd, medan nästan lika många, 30 procent, ansåg att vi inte borde göra motstånd; de övriga svarade ej eller förordade hand-

SJÖVAGEN ÄR HUVUDVAGEN TILL VÄNNERNA I ENGLAND
Svenska Lloyd
Londonkryssningar från Göteborg varje lördag

lande "efter omständigheterna". Synnerligen beaktansvärt är att svaren tre år tidigare tytt på en vida starkare motståndsvilja; 56 procent hade då uttalat sig för väpnat motstånd, blott 15 procent för att motståndet skulle nedläggas.

I Dagens Nyheter har vi länge hävdat att Sverige måste anskaffa eller tillförskriva sig möjligheten att erhålla atomvapen, närmast de s. k. taktiska atomvapen som främst är avsedda för defensivt bruk. Överbefälhavarens bötänkande för ett år sedan klarlade nödvändigheten av att så göra; detta betänkande fastslås med all önskvärd tydlighet att vår möjlighet till försvar — under alla förhållanden ringa utan hjälp utifrån — blir katastrofalt liten utan tillgång till taktiska atomvapen. Opinionsundersökningen denna höst är ett starkt motiv i samma riktning. Den klargör det i och för sig självfallna att den psykologiska försvarsviljan sammanhänger med försvarets faktiska styrka. Om försvaret är så dåligt att det praktiskt taget innebär försvarslöshet — och detta är fallet om s. k. konventionella vapen ställs mot atomvapen — förlorar folk motståndsvilja, ty ett helt hopplöst motstånd blir ett skenmotstånd. Åtminstone en strimma av hopp, någon tro på utsikter till framgång krävar försvarsviljan; endast politiker som ger uppvisningar i exaltation kan påstå att vi skall slåss med iver och kraft oberoende av försvarsförmågan. En officersaspirant lär en gång vid en examen ha tillfrågats vad han skulle ge för order om han med ett kompani infanteri befann sig på en skogiös holme, omgiven av fientliga krigsfartyg. "Jag skulle kommendera forum", blev svaret. Det svaret är det enda riktiga, det vet alla reflekterande människor, men vår politik kan drivas blott i undvikandets, tystnadens och halvsigernas skymning.

Erinringarna om att även vår psykologiska beredskap — liksom den materiella, på vilken motståndsviljan bygger — fordrar åtgärder för enhållande av taktiska atombomber har mötts med den stumhet eller de kringlande rörelser som är det oförsvarligas försvarsmetoder. Låt oss ta en reflexion ur regeringsorganet Aktuts attityd gen av den fientliga atombombningen — den man är rädd för — blir samnolikt inte mindre genom att vi själva förfogar över samma vapen, snarare större." Tänk över den slutsats Ju starkare vi är, desto starkare kommer vår motståndares angrepp att vara, det är vad den innebär. Skenargumentet är mindre vapen, desto svagare angrepp, inga vapen, så blir det ingen krig alls.

Det är glädjande att Ny Militär Tidskrift nu tagit upp dessa frågor till ingående behandling och debatt. För dagen föreligger i tidskriften en ledande artikel i ämnet och en längre utredande framställning av överstelöjtnant Ake Mangård; utförliga citat och referat ges nedan i Pressgrannar. Vi skall i morgon fortsätta diskussionen av problemet. Vi hoppas att den denna gång inte skall vara möjligt att undgå ett meningsutbyte.

Avhoppare tur och retur

"Jag är här därför att jag är orolig för det tyska folkets öde och därför att jag aldrig skulle ha fått en sådan plattform till mitt förfogande någonstans i väster — minst av allt i den västtyska förbundarepubliken... Det var efter grundliga överväganden jag beslöt mig för att komma till Tyska demokratiska republiken (dvs. Östtyskland) och för att stanna här därför att jag här ser de bästa möjligheterna att arbeta för Tysklands återförening och mot hotet om ett nytt krig."

Vid detta laget torde dr Otto John ha gonomskådat sina illusioner. Han har av allt att döma förstått att de citerade uttalandena — gjorda vid en presskonferens i Östberlin den 11 augusti 1954 — vittnade om en total felsyn. Han har förmodligen insett att den som oroar sig för det tyska folkets framtid och önskar en tysk återförening, den har ingenting att hämta i den "Tyska demokratiska republiken", som varken förtjänar att kallas tysk eller demokratisk. Enligt vad som meddelades på tisdagen hade dr John på måndagen anmält sig hos myndigheterna i Västberlin, varifrån han förts vidare till Västtyskland. Det kan antas att det dröjer en eller annan dag innan närmare uppgifter ges om den direkta orsaken till den nyktbare avhoppparens "återhopp". När det gäller de allmänna bevekelsegrunderna lär manskunna utgå från att det är Johns besvikelse över situationen i Östtyskland som förmått honom att återvända.

Den f. d. motståndsmannen Otto John var när han sent på kvällen den 20 juli 1954 — omedelbart efter högtidligheterna vid tidsmarkeret av attentatet mot Hitler. — flydde från Västtill Östberlin chef för den s. k. byrån för författningsskydd. Till byråns uppgifter hörde bl. a. att hålla uppsikt över och bekämpa omstörtande element i Västtyskland, vilket gjtvetvis också krävde kontakter i Östtyskland — det var här fråga om kontraspionage i offentlig regi. Flykten vållade en oerhörd uppståndelse, inte minst med tanke på de avslöjanden som John kunde antas vara i stånd till. Det visade sig emellertid att John hade lämnat sin "byrå" i orört skick och att han inte heller hade tagit med sig något viktigt aktmaterial. Det slumpade sig så att det just på måndagen officiellt fastslogs i Bonn att det inte fanns skäl att tillitro John några förrädiska avsikter i samband med hans avhopp 1954. Motiven för hans flykt var säkert blandade; en bedömare beteckade John som "en man med en säregen sinnesbeskaffenhet och underliga vanor, känslobetonad och fåfäng, samtidigt medveten om att han var på nedåtgående i sin egenskap av ledande tjänsteman inom kontraspionaget". Hans uppträdande under timmarna närmast före avhoppet "väckte uppseende genom sin ålmonnitet".

För de östtyska maktliavarna borde Otto John — en av Västtyskalands högst upssatta tjänstemän, i essutom författningens väktare — ha blivit en stor propagandatillgång. Det första offentliga framträdandet var också ett upprcklamerat slagnummer, och John riktade häftiga angrepp mot Adenauer, men i fortsättningen har det inte hörts så mycket av eller om John. Det förefaller som om han knappast skulle ha visat sig vara så användbar som det kunde antas, vad detta nu kan ha berott på. För den liberala västtyska tidningen Süddeutsche Zeitung berättade dr John för några månader sedan dels att en ekonomisk katastrof i Västtyskland var oundviklig, dels att han själv höll på med att skriva en bok om "de socialistiska erövringarna i den tyska demokratiska republiken" — ett ämne som borde ha gjort författaren betänksam om han väl kom in i det. Vidare förklarade han för samma tidning att en person "med rent samvete" aldrig behövde fruktta något i Östtyskland — han måste sedan intervjun ha upptäckt något fel antingen hos sitt samvete eller hos Östtyskland.

Under alla förhållanden inebär Otto Johns flykt väster ut ett hårt slag för den östtyska propsgandan. Hans framträdande i Bonn motses nu med största spänning. I sin egenskap av dubbel avhoppare är denne besynnerlige man en unik företeelse, men fenomenet är av allt att döma inte enbart av politisk natur.

Hemmens forskningsinstitut

bör helt drivas i statlig regi, anser ett sakkunnigutlåtande. Någon större förändring innebär detta knappast, eftersom forskningsinstitutet redan till 85 procent bekostas med statsmedel. För något år sedan genomfördes en rationaliserlng genom sammanslagningen med Aktiv husliållning. Men nog förefaller det som om behovet av rationalisering kvarstår åtminstone i stor utsträckning. Det är sedan länge mindre än 50 kilometer i timmen. Ute på landsvägarna noncha leras trafikreglerna. Ikra friskt — vid en enda razzia fick man t. ex. anteckna över 2.000 trafikanter, som inte respekterade stoppljkten vid infart till huvudled.

Trafikdisciplinen sämre Intensiv övervakning krävs

Trafikdisciplinen har åter försämrats. Avslappningen efter reformen den 1 juli har redan börjat visat sig och det behövs både folk och pengar för en intensifierad övervakning av trafikanterna, det ensa sättet att få bukt med syndarna på vägarna, förklarade sekreteraren i 1953 års trafiksäkerhetsutredning, Kurt Lindroth, inför polischefer och kommunalmän från Stockholms län vid en konferens som inleddes på Teknologföreningen på tisdagen. De otillräckliga statsbidragen drogs fram både av honom och av direktör K. E. Tengroth i Landskommunernas förbund och ingen av de två vägade hoppas på någon snabb lösning av problemen.

Trafikövervakningen är av avgörande betydelse för begränsningen av de sidor att få bukt med syndarna på vägarna, förklarade sekreteraren i 1953 års trafiksäkerhetsutredning, Kurt Lindroth, inför polischefer och kommunalmän från Stockholms län vid en konferens som inleddes på Teknologföreningen på tisdagen. De otillräckliga statsbidragen drogs fram både av honom och av direktör K. E. Tengroth i Landskommunernas förbund och ingen av de två vägade hoppas på någon snabb lösning av problemen.

Trafikövervakningen är av avgörande betydelse för begränsningen av olycksfrekvensen, sade hr Lindroth, och stödde sig på ett antal utredningar som gjorts i andra länder. I Sverige är övervakningen alldeles för liten och alltför koncentrerad på "mätbara" förseelser, och även uppbyningen är otillräcklig.

Som exempel på hur trafikanternas disciplin åtar försämrats efter en märkbar uppryckning vid tiden för trafikreformens genomförande den 1 juli nämnde hr Lindroth bl. a. förhållandena i Stockholm. Nu blir man i Stockholm i ett omkörd av bilister som håller mer än 50 kilometer i timmen. Ute på landsvägarna noncha leras trafikreglerna. Ikra friskt — vid en enda razzia fick

Distrikten måste bli större

Statsbidragen till polisväsendet och kommunal samverkan talade direktör K. E. Tengreth om i sitt anförande. Något av en ekonomisk digerdöd går fram över de små polisdistrikten, sade han bl. a. Distrikten måste bli större för att så småningom bli ett enda som omfattar hela landet. Den uppdelningen slär inte igenom hos myndigheterna, men det kommer ändå att utvecklas sig därhän, lät vara att vi inte färe för uppleva det förrän våra hillämre ersatts med flygplanslinare.

I öppningsanförandet till tvådagarskonferensen framhöll landshövding Gunnar Danielson att avsikten är att ge information, om problem som aktualiserats genom den nya lagstiftningen. Kanslichefen i polisväsendets organisationsnämnd, Hilmar Björnberg, redogjorde ingående för detaljerna i det nya polisförordningsreglementet och klargjorde dess terminologi samt behandlade även reglerlngsförfarandet.

Efter dagens föredrag ägnade man eftermiddagen åt demonstration av trafikövervakningsmaterial och åt en frågestund med talarna. På onsdagen fortsätter konferensen med bl. a. ett anförande av hovrättsnotarien Bengt Hjern om polisens uppgifter enligt lagen om nykterhetsvård.

DAGENS NYHETER
TRYCKERIGATAN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
för riksanslutni: 22 40 20
Telegramadress: Dagenyheter
Postgiro 5 VIII (för annonser) nummer 1 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten (Tryckta skriver kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Kinberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Hellbörn
PRENUMERATIONSPRISER A — Stockholmsupplagan
Stor-Stockholm Övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr. 6:75 6:25
Kvartal ..... kr. 19:75 18:25
Halvår ..... kr. 38:— 36:—
Helår ..... kr. 78:— 72:—
ANNONSPRISLISTA daterad 1/1 1955 tillhandahålles på begäran.
Från starten nr 30650
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1955

PRESSGRANNAR

Hur inte debatten kring det svenska atomvapnet vrigdats av ofullständighet och liknat halvkvädes visa? frågar Ny Militär Tidskrift. Från officiellt svenskt håll har mycket litet sagts som kunnat ge substans åt att sakligt meningsbyte. Sedan OB-utredningen framlades för ett år sedan har just ingenting sagts från officiellt militärt håll. Vid en journalistkurs om atomenergin nyligen framhöll dock talesmän för försvaret att en prövning inletts om de lämpligaste vägarna att bygga upp ett svenskt atomvapen. Kostnaderna skulle bli stora, men inte oöverkomliga. Möjligheterna till import av atomvapen skulle högst sannolikt bli beroende av våra insatser på området.

Detta är en intressant upplysning men den lämnar många frågor öppna i ett läge, då svensk atombrukning — som kvalitativt står högt — dock i huvudsak alltjämt befinner sig på grundforskningens stadium. Hur länge dröjer det innan Sverige kan tillverka atomvapen? Hur länge dröjer det innan de finns tillgängliga på förbanden? Hur inverkar en svensk atomvapentillverkning på den svenska försvarsviljan? Hur länge dröjer det innan de finns tillgängliga på förbanden? Hur inverkar en svensk atomvapenproduktion på den nya avvägning av försvaret som den nu arbetande försvarsberedningen grubblar på? Kan ingenting göras under mellantiden för att förskära oss om atomvapen från utlandet? Är det försvarligt att vi håller oss med ett dyrt försvar utan att med all kraft söka förskaffa oss det vapen, utan vilket en stor del av försvarsansträngningarna eventuellt kan anses förspillda? Det är allvarliga frågor som kräver ett öppet och klargjt svar.

Tidskriften öppnar en debatt i frågan med en artikel av överstelöjtnant Ake Mangård. Denne finner det sannolikt att atomvapen kommer att användas i framtiden även i ett världskrig som i "småkrig" av typ Korea — han kan därvid stödja sig på uttalanden av fältmarskalk Montgomery och president Eisenhower. Västern kan inte avstå från att använda sin bästa och kanske enda chans att utjämna den ryska överlägsenheten till lands. Det gäller för att atomvapen kommer att användas även i "små" krig ökar sannolikheten att använda atombomber är ej likvägt med att bomba befolkningscentra. Det är felaktigt att tro att det ej går att dra någon gräns mellan "strategiska" och "taktiska" atomvapen. Skillnaden ligger i målvalet. För vår del är dock frågan av mindre intresse i vi gör klokt i att förbereda oss för den större sannolikheten av att vi komma att stå ensam under ett världskrigs betingelser. De förutsättningar från vilka OB:s bedömning av behovet av atomvapen gjorts har en tendens att bli borttappade i debatten:

Den pågående utvecklingen på atomvapens område gör det angeläget att kraftigt understryka tveksamheten av luftförsvar av landets viktigaste delar och långtgående motåtgärder i övrigt", ty tendensen är att flyg- och fjärrvapenanfallen blir ett allt allvarligare hot, medan invasionshotet skjutes alltmer i bakgrunden.

Ett svenskt innehav av atombomber skulle göra sannolikheten av ett invasionsförsök mot vårt land ännu mindre. Den principiella innebörden av atomvapen är ju att de förhindra koncentration av stridskrafter, till lands dessutom att de kunna förhindra tillträdet till visst område under viss tid genom kvardröjande radioaktivitet. Den utspridning den anfallande härligenom tvingas till gör det svårare för honom att skydda sina enheter, till exempel genom jaktflyg och luftvärn. Den försvarandes konventionella stridsmedel blir därigenom verksammare. I stället för ett defensivt skydd av sina styrkor skulle den anfallande därför sannolikt med offensivt flyg söka slå ut våra flygoch flottbaser, från vilka motverkan mot till exempel en kustinvasion skulle utgå. Detta återför oss till betydelsen av "offensivt luftförsvar och långtgående motåtgärder i övrigt".

Innan vårt försvar eventuellt sättes i funktion genom ett anfall mot vårt land, har det två viktiga uppgifter att fylla: att över huvud taget avskräcka från anfall och att ge oss tillförsikt att motstå hot.

Kan ett svenskt innehav av atomvapen stärka vårt luftförsvar och därigenom vår moraliska motståndskraft? Ja, betydligt.

Ett luftförsvar består av tre delar: ett passivt element, avsett att minska verkan av en fiendes anfall, ett defensivt element (jaktflyg, luftvärn och luftförsvarsobstar) för att bekämpa en fiendes anfallsmedel i luften samt slutligen ett offensivt element (bomb- och attackflyg och robotar) för att bekämpa en fiendes anfallsmedel redan på marken, innan de hunnit sättas in.

För vår del bör vi sätta punkt

Nyutkomna!
Sveriges TAXERINGS-kalender
samt separat
Stockholms TAXERINGS-kalender
Nu ger kalenderns adressuppgift på de svåridentifierade "son-namnen" i städer över 50.000 inv.
Nu i Er bokhandel

JULKLAPPSBOKEN
KAMERA 55 Det första flygande fotoalbumet
Er barn ett av de många tekniska underverk, som Ni finner i KAMERA 55. En levande bildkavalkad över nuets historia och en presentbok, som mer än de flesta gör skäl för beteckningen praktverk.
Expressens bildredaktör Gert Engström har med omsorg och smak valt bilderna, och signaturen Jolles kavlar är ett underverk av koncentration och stilistisk finess.
Köp KAMERA 55 redan i dag.

För Er som följer med
President Trumans memoarer
Del 1 Avgörandenas år
Ill. 34:—, inb. 39:50
"När man läst den första av Trumans minnesvolymer, har man en känsla av att vara personligt bekant med författaren. Så levande står hans person fram i hans bok."
Gunnar Müllern i AB
Vår tids världsdrama i närbild
BONNIERS

SUEZKANALEN
(COMPAGNIE UNIVERSELLE DU CANAL MARITIME DE SUEZ)
MEDDELANDE
till befälhavare i handelsflottan
På grund av det ständigt ökade antalet transitofartyg, uvser Suezkanalen, le Compagnie du Canal de Suez, att inom kort anställa ytterligare ett antal lotsskepnare.
De sökapetner, som önska söka dessa platser, böra fortast möjligt tillskriva M. le Chef du Service du Personnel de la Compagnie du Canal de Suez, I rue d'Astorg, Paris 8.
De huvudsakligaste kvalifikationer som erfordras av sökande äro följande:
— ålder under 38 år.
— avlagd sjökaptensexamen för långfärd (bevittnad avskrift av examensbeviy skall bifogas).
— tio års effektiv tjänstgöring till sjöss, varav minst 2 år med betyg som kapten i långfart (utöver ur sjömansbrhuven matrikel måste bifogas). Särskilt understrykes, att endast ansökningar behandlas som ange antalet år till sjöss i egenskap av befälhavare eller befäl (förlgottman och handelsflottan) med utelämnande av dels tiden som skeppspojke, matros eller sjömanselev, dels tiden som befalselev i förberedande kurser i land och perioder tillbringade i land mellan nya landstigningar. I tiden som tjänstgöring på sjön kan inräknas några år tillbringade i kustfart eller med bogsering i stora hamnar och stora flodmynningar.

I STÄLLET FÖR FJÄLLRESA
— hyr kvartslampa hos KIFA
NI KAN OCKSÅ HYRA Värmelampor • Personvågar
Barnvågar • Elektriska bröstpumpar • Rull- och gångstolar
Sjuksängar • Ryggstöd • Sängdävertar • Klosetthinkar
Läsbord • Kryckor • Syrgasapparater m.m.
Välkommen till vår nyinredda, trevliga affär.
KIFA • Regeringsgatan 31 • Tel. 222260 (växel) • STOCKHOLM

UR-REALISATION 20—50 % prisnedsättning
fantastiskt billiga priser
Schweiziska urfabrikanternas kvalitetsur med allrikstäckning mot skada och förlust under 1 års garantitid. Nera hundra moderna med urtekniskans finesser utrustade ur
ÖSTERMALMS URAFFÄR
Grevgatan 82. Tel. 67 55 09.
Bussiinje 41, Spårvagn 2.

UTFÖRSÄLJES
Utnyttja detta enastående tillfälle — Köp livslånga — till halva priset.
EGEN IMPORT
Varor omständigheter mot 30 handpenning. Till landsorten expederas mot postförskott. Passa på detta enastående tillfälle.

Den höga kvalitén
hos en vara kommer naturligtvis inte av sig själv. Människor, ofta okända, men med erfarenhet och specialiserad utbildning inom sitt fack, har skapat det goda anseende som varor från
RATHENOWER OPTISCHE WERKE
åtnjuter.
Dit hör
Polarisationsmikroskop • småbildskamerasmikroskop MIKROPHOT D • Universal-forskningsmikroskop mon- och binokular • skolmikroskop med projektor • kursmikroskop.
Vår representant i Sverige, Rudolph Grave AB, Malmskillnadsgatan 48 C, Stockholm, står till Er tjänst med alla upplysningar.
Feinmechanik-Optik
DEUTSCHER INNEN- UND AUSSENHANDEL - BERLIN C 2 - SCHICKLERSTR. 7
DIA

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.